

Het Bredius van Schnabel

Willem Jan Hoogsteder

'John, ik heb nog even gekeken, maar ik denk dat we de voorzaal moeten verhangen!'

'Prima', zegt John Hoogsteder. 'Wanneer?'

Een paar dagen later staan ze samen in Museum Bredius. Ze sjouwen met schilderijen en geduldig geholpen door suppoost Ahmed, vinden zij voor de Oude Meesters een andere – uiteraard veel betere – plek. Aan het eind van de ochtend belt Paul Schnabel naar het Sociaal en Cultureel Planbureau en zegt: 'Trix, ik neem de middag ook vrij. We redden het niet in een ochtend.'

'Ja', zegt Paul, 'dat vind ik nou heerlijk om te doen. Kom op, alleen boven nog.' Waar vind je een museumvoorzitter die zo bij het museum betrokken is, en waar vindt een voorzitter een museum waar hij zo zijn eigen gang kan gaan?

In 2007 stond de Stichting Bredius Genootschap voor de taak een nieuwe voorzitter te zoeken om Museum Bredius te besturen. Veel namen passeerden de revue. Bij die van Paul Schnabel keek iedereen elkaar opgewekt aan. En daarmee was de keuze beklonken. De volgende avond belde ik Paul met het verzoek of hij ons museum wilde voorzitten. 'Nee, Willem Jan, ik heb mezelf zo voorgenomen echt geen nieuwe besturen meer aan te nemen. Ik zit nog in de Raad van Toezicht van het Van Gogh Museum.'

Hij was nog bij zo veel besturen betrokken. Hij had er al zoveel gedaan. En hij was zo druk, met zijn columns, met zijn Utrechtse hoogleraarschap. Al pratend kwam het gesprek toch op het museum, hoe de Brediusparel al jaren fonkelt aan de Hofvijver. Paul had het nog gekend als woonhuis van Abraham Bredius aan de Prinsengracht. Als jongen was hij er vaak geweest, rondgeleid door de huisbewaarder Van Leeuwen. Diens echtgenote schonk thee. Paul had er dierbare herinneringen aan en eigenlijk had hij er wel een zwak voor. Dat had hij natuurlijk nooit moeten zeggen. 'Nu hang je, Schnabel', zei ik. Paul begon te lachen.

Rondleiding

Het is zijn verjaardag en waar viert Paul Schnabel die? Of het uitje van het Sociaal en Cultureel Planbureau, het jaardiner van de directie en commissarissen van Shell Nederland? Volgens Paul kun je alles maar het beste vieren in *zijn* Museum Bredius. Uiteraard leidt hij zelf rond. Als geen ander vertelt hij vol passie over de schilderijen die ooit de privécollectie vormden van dr. Abraham Bredius. Het verhaal van een timmerman die een unieke Willem Buytewech vond in een kast en die Bredius van de man kocht voor een jaarsalaris. Gemakkelijk praat hij de Matthias Stomer (uniek in Nederland) aan elkaar met de Jan Steen: het verhaal van Tobias verbindt de twee. Dat weet toch iedereen. Nou ja, in ieder geval iedereen die door Paul Schnabel is rondgeleid. Want wordt

Willem Jan Hoogsteder
is bestuurslid van de Stichting
Bredius Genootschap

u uitgenodigd voor een diner in Museum Bredius en Paul Schnabel leidt rond, rekt u er dan maar niet op dat u te eten krijgt, wel weet u daarna alles over Abraham Bredius.

Bestuursvergaderingen zijn productief. Paul is geen voorzitter die delegeert. Hij draait zijn hand er niet voor om om zelf het kunstenplan te schrijven, te bedenken welke schilderijen nu eerst moeten worden gerestaureerd, of met de Fondation Custodia contact op te nemen voor samenwerking. Onder zijn voorzitterschap is het dossier-Goudstikker over de twee halve Jan Steens opgelost en blijft Steens *Tobias en Sara* voor altijd in het Museum Bredius. Zonder twijfel is de kroon op Pauls voorzitterschap dat – na jaren van overleg met de gemeente – het Museum Bredius nu is opgenomen in het kunstenplan.

Wetenschappelijk kunsthistoricus

En terecht. Abraham Bredius, geboren in 1855 te Amsterdam, was voorbestemd de handel in te gaan, maar werd Nederlands eerste moderne, wetenschappelijke kunsthistoricus. Hij combineerde bronnenonderzoek met stijlkritiek en legde hiermee de basis voor de kennis over vele grote en kleinere 17de-eeuwse meesters. Hij was twintig jaar directeur van het Mauritshuis. In de periode 1889-1929 bekostigde hij zelf 25 werken (waaronder enkele Rembrandts die ruimschoots het museumbudget te boven gingen) en gaf ze vervolgens in langdurige bruikleen aan het Mauritshuis. Op 13 maart 1946 overleed Bredius te Monaco. Toen zijn testament werd geopend, bleek hij zijn bruiklenen in het Mauritshuis aan de Staat te hebben gelegateerd. Het Rijksmuseum schonk hij 43 schilderijen uit zijn eigen verzameling. Aan de gemeente Den Haag legateerde hij zijn privécollectie. De basis van deze verzameling lag bij zijn grootvader, die al een belangrijke collectie porselein, zilver en 17de-eeuwse schilderijen bezat. Deze collectie heeft Bredius verder uitgebreid.

Eigenlijk denk ik dat Paul Schnabel best Abraham Bredius had willen zijn. Een leven lang vol met Oude Meesters, deze onderzoeken, erover schrijven, ze toeschrijven, meesterwerken ontdekken, daarna aankopen, ze laten restaureren en thuis ophangen. Op zijn eerste vergadering in het Museum Bredius bracht Paul het rooster van aftreden aan de orde. Daarna heb ik hem er nooit meer over gehoord.

Zie ook het beeld op p. 17, 18, 35 en 36